

HOGE RAAD VAN FINANCIËN

AFDELING « FINANCIËRINGSBEHOEFTE VAN DE OVERHEID »

**Principes van de Afdeling betreffende haar
evaluatieopdracht ingevolge het
Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 en
bepaling van de significante afwijking per
akkoordsluitende partij**

De Leden van de Afdeling:

de Heer J. SMETS, Voorzitter

de Heer N. DE BATSELIER

de Heer J. HILGERS

de Heer P. WUNSCH

Vertegenwoordigers van de Nationale Bank van België

de Heer M. DEWATRIPONT

Vertegenwoordiger van de Minister van Financiën

de Heer N. WAEYAERT

Vertegenwoordiger van de Minister van Begroting

Mevrouw W. DEMEESTER-DE MEYER

de Heer G. CLÉMER

de Heer A-M. PONCELET

de Heer S. DURIEUX

de Heer D. DESMEDT

de Heer C. SOIL

Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, de Regering van de Franse Gemeenschap, de Waalse Regering en de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Waarnemer:

de Heer G. SERVAIS

Vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschap

Secretariaat:

de Heer L. BUFFEL

Mevrouw B. COPPENS

Mevrouw D. DIDDEREN

de Heer R. SAVAGE

Mevrouw C. SPINNOY

Mevrouw E. VANALME

de Heer L. VAN LEEUW

INHOUD

Inhoud.....	5
1 Inleiding.....	7
2 Definitie significante afwijking en principes van de afdeling	9
2.1 Europese definitie van significante afwijking	9
2.2 Principes van de Afdeling inzake het bepalen van een significante afwijking	11
2.2.1 Gezamenlijke Overheid.....	13
2.2.2 Per akkoordsluitende partij	14
3 Methodologie voor de bepaling van een significante afwijking per entiteit	17
3.1 Bepaling aandeel in de significante afwijking	18
3.1.1 Aandeel in de drempel voor de significante afwijking per entiteit	18
3.1.2 Toepassing van de verdeling van de drempel inzake significante afwijking op de periode 1996-2013	21
4 Verdeling financiële sanctie	23
5 Bijlagen.....	25
5.1 Gegevens ontvangsten en uitgaven.....	25
5.2 Afwijkingen verleden	26
5.2.1 Doelstellingen en realisaties in miljoen euro.....	26
5.2.2 Doelstellingen, realisaties in % bbp	27
5.2.3 Aantal afwijkingen (in % bbp) bij verdeling significante afwijking op basis van de budgettaire omvang	28

1 INLEIDING

Het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013¹, welke als doel heeft het begrotingspact² om te zetten in Belgische wetgeving, voorziet een uitbreiding van de rol van de Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid op het vlak van de evaluatie van de budgettaire resultaten.

De Afdeling moet, volgens artikel 4, §1 van dit Samenwerkingsakkoord, jaarlijks evalueren of de akkoordsluitende partijen hun verbintenissen of doelstellingen hebben nageleefd³. Aansluitend op de evaluatie van de doelstellingen moet de Afdeling vanaf nu ook in staat zijn aan te duiden welke akkoordsluitende partij op significante wijze afwijkt van haar doelstelling (art. 4, §2). Dit vormt een uitbreiding van de opdracht die de Afdeling reeds had op het vlak van de evaluatie⁴.

Indien dergelijke significante afwijking wordt vastgesteld, wordt een automatisch correctiemechanisme gelanceerd waarbij de betrokken entiteit haar afwijking moet rechtvaardigen en de nodige correctiemaatregelen dient te nemen zodat binnen een termijn van 18 maand een eind kan worden gemaakt aan de afwijking. Eventueel kan op basis van een advies van de Afdeling een langere termijn worden gerechtvaardigd, volgens de institutionele en economische realiteit, maar deze mag evenwel niet in strijd zijn met een eventuele termijn die de Europese Unie aan België zou opleggen.

¹ Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies.

² Artikel 3 van het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie.

³ Hierbij moet de Afdeling, indien een afwijking bij de Lokale Overheden wordt vastgesteld, bepalen wat het aandeel is van de afwijking die voortvloeit uit de nieuwe impact van maatregelen genomen door de Federale Overheid en waarvoor de Gewesten en Gemeenschappen niet verantwoordelijk zijn.

⁴ Artikel 49, §6 van de Bijzondere Financieringswet preciseert dat de Afdeling jaarlijks een advies dient op te stellen over de financieringsbehoeften van de overheden. De Afdeling kan tevens de minister van Financiën adviseren om de leningscapaciteit van een overheid in te perken indien ze van mening is dat de economische en monetaire unie in gevaar is, om te vermijden dat het interne en externe monetair evenwicht wordt verstoord en om een structurele ontsporing van de financieringsbehoeften te vermijden. Deze opdracht is later geëvolueerd naar de evaluatie van de naleving van de convergentie- en stabiliteitsprogramma's.

De Afdeling wordt er eveneens mee belast om te monitoren of de correctiemaatregelen worden geïmplementeerd en dit via een jaarlijks advies (art. 4, §3).

Tot slot voorziet het Samenwerkingsakkoord dat een financiële sanctie die aan België wordt opgelegd door de Raad van de Europese Unie moet verdeeld worden tussen de akkoordsluitende partijen a rato van de door de Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid vastgestelde tekortkomingen (art. 5).

Deze nota heeft als doel de werkwijze en principes van de Afdeling te definiëren ingevolge de nieuwe evaluatieopdrachten die volgen uit het Samenwerkingsakkoord. De nota focust in het bijzonder op de nieuwe opdracht van de Afdeling op het vlak van de evaluatie van de begrotingsresultaten, met name de vaststelling van de significante afwijking per akkoordsluitende partij. Ten einde deze opdracht te kunnen uitvoeren wordt in deze nota de methodologie bepaald die de Afdeling zal hanteren voor het bepalen van de drempel voor een significante afwijking per entiteit.

De nota is als volgt gestructureerd: hoofdstuk 2 gaat dieper in op de Europese definitie van een significante afwijking en preciseert vervolgens de definitie en principes die de Afdeling zal hanteren voor het bepalen van een significante afwijking voor de Gezamenlijke Overheid en per entiteit. De methodologie voor het bepalen van een significante afwijking per entiteit wordt uiteengezet in hoofdstuk 3. De nota wordt afgesloten met de positie van de Afdeling betreffende de verdeling tussen de akkoordsluitende partijen van een (mogelijke) financiële sanctie opgelegd door de Raad van de Europese Unie (hoofdstuk 4).

2 DEFINITIE SIGNIFICANTE AFWIJING EN PRINCIPES VAN DE AFDELING

Het Samenwerkingsakkoord vereist dus dat de Afdeling in staat is, per akkoordsluitende partij, vast te stellen of er al dan niet een significante afwijking aanwezig is. Het Samenwerkingsakkoord definieert evenwel niet wat moet worden verstaan onder deze significante afwijking. Bijgevolg moet de Afdeling zelf definiëren wat ze als een significante afwijking zal beschouwen, maar moet hierbij er steeds over waken dat ze in lijn blijft met het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact.

De volgende paragraaf (2.1) brengt in herinnering wat de definitie van een significante afwijking op het Europese niveau is. Vervolgens verduidelijkt de Afdeling welke principes ze in acht zal nemen bij het bepalen van een significante afwijking (paragraaf 2.2) en dat voor enerzijds de Gezamenlijke Overheid en anderzijds per entiteit.

2.1 Europese definitie van significante afwijking ⁵

De procedure significante afwijking werd ingevoerd via het Six-Pack (2011) ⁶. Deze procedure maakt het mogelijk om lidstaten een financiële sanctie op te leggen indien ze ex post de criteria van het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact, met name de uitgavenbenchmark en de vereiste verbetering van het structureel saldo, niet naleven.

De definitie op het Europees niveau van een significante afwijking ten opzichte van het aanpassingstraject naar de middellange termijn doelstelling (MTO) kan als volgt worden samengevat:

Het betreft een globale evaluatie gebaseerd op de afwijkingen ten opzichte van een traject van het structureel saldo en de uitgaven, geobserveerd tijdens het voorbije begrotingsjaar en de twee laatste begrotingsjaren.

⁵ Meer informatie over de procedure significante afwijking kan worden teruggevonden in vorige HRF-adviezen, in het bijzonder het HRF-advies '*Recente budgettaire evoluties en evaluatie ten opzichte van de doelstellingen*' (november 2014).

⁶ Een eerste reeks van Europese maatregelen genomen om het economisch bestuur en de begrotingskaders van de lidstaten (en in het bijzonder van de eurolidstaten) te versterken. De Six-Pack bestaat uit 5 verordeningen en één richtlijn en werd gepubliceerd in november 2011.

Concreet wordt op het Europees niveau een afwijking als significant beschouwd indien ze zowel voor het saldo- als het uitgavencriterium ⁷ minstens 0,5% bbp bedraagt op één jaar tijd of gemiddeld 0,25% bbp per jaar voor twee opeenvolgende jaren.

Ter verduidelijking, de Europese definitie inzake het saldocriterium betreft de afwijking ten opzichte van de jaarlijks aanbevolen structurele verbetering en heeft dus geen betrekking op structurele of nominale doelstellingen.

Indien slechts één van de twee criteria wordt overschreden (hetzij het saldocriterium, hetzij het uitgavencriterium) dan wordt een globale evaluatie gemaakt door de Europese Commissie, waarna wordt bepaald of de afwijking al dan niet als significant dient te worden beschouwd (bv. door het bestaan van verzachtende omstandigheden).

Dit laatste was het geval voor België in 2014 waarbij de drempel van de significante afwijking voor wat betreft het criterium van de verbetering van het structureel saldo werd overschreden maar niet voor wat betreft het uitgavencriterium. Bijgevolg heeft de Europese Commissie een globale evaluatie uitgevoerd waarbij werd vastgesteld dat er voor 2014 effectief een bepaalde afwijking is ten opzichte van het aanpassingstraject naar de MTO. Deze afwijking werd echter niet als significant beschouwd gegeven, enerzijds, de diverse factoren die een negatieve invloed hadden op de verbetering van het structureel saldo en, anderzijds, de evolutie van de uitgaven die in lijn was met de vereiste evolutie waardoor dit criterium een betere weerspiegeling was van de onderliggende begrotingspositie ⁸.

⁷ Het uitgavencriterium bestaat uit het respecteren van een maximale toegestane reële uitgavengroei ('expenditure benchmark'). De uitgavengroei mag niet hoger zijn dan een referentiepercentage voor de potentiële bbp-groei op middellange termijn, tenzij de overschrijding wordt gecompenseerd door discretionaire maatregelen aan ontvangstenzijde. Voor landen zoals België die de MTO nog niet hebben bereikt, moet de reële groei van de uitgaven echter lager zijn dan het referentiepercentage voor de potentiële bbp-groei op middellange termijn. De toegestane uitgavengroei wordt dan zo bepaald om te verzekeren dat er voldoende vooruitgang naar de MTO wordt geboekt. Dit zogeheten bodempercentage wordt bekomen door het referentiepercentage van de potentiële groei te verminderen met de convergentiemarge (50/aandeel primaire overheidsuitgaven in het bbp). Deze convergentiemarge wordt tot slot ook nog eens aangepast in functie van de vereisten op het vlak van de verbetering van het structureel saldo. Zie HRF-advies '*Recente budgettaire evoluties en evaluatie ten opzichte van de doelstellingen*' (November 2014), p. 159-160 voor een gedetailleerde toelichting.

⁸ Voor verdere toelichting zie HRF-advies '*Recente budgettaire evoluties en evaluatie ten opzichte van de doelstellingen*' (juli 2015), hoofdstuk 5, p. 138-139.

2.2 Principes van de Afdeling inzake het bepalen van een significante afwijking

Eerst en vooral wil de Afdeling verduidelijken dat ze zich bij haar evaluatie niet enkel zal focussen op de naleving van de becijferde regels. De bepaling van de significante afwijking per entiteit volgens de hierna besproken methodologie zal een belangrijk onderdeel vormen in de evaluatie van de Afdeling, maar de Afdeling behoudt zich het recht voor om, net zoals op het Europese niveau, steeds een kwantitatieve én kwalitatieve evaluatie te maken van de gerealiseerde begrotingsresultaten. Desbetreffend zal ze dan ook bepaalde elementen, onder meer betreffende de impact van de zesde staatshervorming en van de genomen beslissingen (zoals bv. de ESR-behandeling van de regionale PB), in rekening brengen bij de bepaling van de aanwezigheid van een significante afwijking en de globale evaluatie van de begrotingsresultaten. Dit is in lijn met wat de Afdeling reeds in voorgaande adviezen heeft aangekondigd⁹ en is conform met wat de Afdeling in het verleden steeds heeft gedaan.

De vaststelling van een significante afwijking op basis van de becijferde regels is dus met andere woorden niet noodzakelijk gelijk aan de effectieve vaststelling door de Afdeling van een significante afwijking die voor gevolg heeft dat het automatisch correctiemechanisme wordt gelanceerd. De Afdeling kan in haar kwalitatieve analyse immers van mening zijn dat er inderdaad een bepaalde afwijking ten opzichte van het aanpassingstraject naar de MTO aanwezig is, maar dat deze omwille van bepaalde verzachtende omstandigheden of specifieke factoren niet als significant dient te worden beschouwd. Dit gaat in het bijzonder op voor de 'kleine' entiteiten¹⁰ welke slechts een zeer beperkt aandeel hebben in de drempel van de significante afwijking (zie Tabel 1 paragraaf 3.1.1).

⁹ HRF-advies 'Begrotingstraject ter voorbereiding op het Stabiliteitsprogramma 2015-2018' (maart 2015, p. 27):

Afsluitend dient te worden opgemerkt dat de Afdeling bij het beoordelen van de gerealiseerde resultaten ten opzichte van het weerhouden begrotingstraject in het Stabiliteitsprogramma rekening zal houden met eventuele onvoorziene elementen die zouden volgen uit de toepassing van de nieuwe Bijzondere Financieringswet en de zesde staatshervorming.

¹⁰ Met name de drie Gemeenschapscommissies en de Duitstalige Gemeenschap, zie ook paragraaf 3.1.2.

Zoals het Samenwerkingsakkoord (art. 4, §2) vereist, zal de Afdeling per akkoordsluitende partij steeds nagaan of ten eerste de doelstellingen zoals vastgelegd volgens de procedure opgenomen in artikel 2, §4¹¹ van het Samenwerkingsakkoord zijn gerespecteerd en of ten tweede een eventuele afwijking op deze doelstelling al dan niet als significant dient te worden beschouwd. Ten einde haar evaluatieopdracht correct te kunnen uitvoeren moet de Afdeling evenwel kunnen beschikken over doelstellingen die conform artikel 2, §4 van het Samenwerkingsakkoord werden bepaald.

Net zoals de Europese definitie zal de Afdeling zich voor het bepalen van een significante afwijking voor wat betreft het saldocriterium focussen op de gerealiseerde evolutie van het structureel saldo per akkoordsluitende partij. Hiertoe heeft de Afdeling reeds enkele noodzakelijke stappen gezet. Zo heeft de Afdeling in maart 2015 per entiteit (inclusief individuele gemeenschappen en gewesten) een begrotingstraject aanbevolen, gebaseerd op de evolutie van het structurele saldo¹². Ten einde dit mogelijk te maken heeft het HRF-secretariaat, eveneens in maart 2015, de methodologie voor het berekenen van structurele saldi per entiteit beduidend verbeterd¹³. Bij dit laatste moet evenwel worden opgemerkt dat deze methodologie steeds kan worden aangepast of verbeterd ingevolge verder onderzoek, nieuwe informatie of een wijziging van de Europese methodologie.

Voor wat betreft het uitgavencriterium preciseert de Afdeling dat ze zich voor dit criterium in een eerste instantie zal beperken tot het controleren van de naleving op het niveau van de Gezamenlijke Overheid. Een uitgavencriterium per entiteit is niet expliciet vereist door het Samenwerkingsakkoord en vergt heel wat verder onderzoek in de materie alvorens het kan worden geoperationaliseerd. De Afdeling sluit evenwel niet uit dat een uitgavencriterium per akkoordsluitende partij in de toekomst nog kan worden ontwikkeld, mocht er nood blijken aan een bijkomend criterium per entiteit.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de Afdeling in haar kwalitatieve analyse, zoals dat in het verleden steeds het geval was, de nodige aandacht zal besteden aan de evolutie van zowel de ontvangsten als de uitgaven.

¹¹ Het Samenwerkingsakkoord legt op dat de individuele budgettaire doelstellingen van de akkoordsluitende partijen én de lokale overheden (in zowel nominale als structurele termen) moeten worden goedgekeurd door het Overlegcomité.

¹² Zie HRF-advies 'Begrotingstraject ter voorbereiding van het Stabiliteitsprogramma 2015-2018' (maart 2015).

¹³ Zie Bijlage 5.2 'Raming van de structurele saldi per overheidsniveau overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013', HRF-advies maart 2015 (vanaf p. 67).

De Afdeling volgt tot slot de Europese definitie op het vlak van de referentiejaar van de evaluatie. Er zal dus met andere woorden zowel voor de Gezamenlijke Overheid als voor de akkoordsluitende partijen telkens een evaluatie gebeuren op basis van enerzijds de begrotingsresultaten van het voorbije begrotingsjaar en anderzijds de begrotingsresultaten van de voorbije twee jaar.

Door deze principes in acht te nemen, verzekert de Afdeling dat ze enerzijds een evaluatie kan maken van de begrotingsresultaten die conform is met de evaluatie die zal gebeuren op het Europese niveau en dat ze anderzijds haar rol kan vervullen zoals dat werd bedoeld in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013.

Tot slot moet worden opgemerkt dat de Afdeling steeds een evaluatie zal maken van het globale niveau (de Gezamenlijke Overheid) en per akkoordsluitende partij. Dit is conform de evaluatieadviezen die de Afdeling in het verleden heeft opgesteld.

2.2.1 Gezamenlijke Overheid

In haar advies van juli 2015 heeft de Afdeling reeds bepaald wat ze verstaat onder een significante afwijking voor de Gezamenlijke Overheid voor wat betreft het saldocriterium:

Op het globale niveau neemt de Afdeling, in referentie naar het criterium gedefinieerd in het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact, als significante afwijking een jaarlijkse afwijking van 0,5% bbp van de evolutie van het structureel saldo ten opzichte van het convergentietraject van het stabiliteitsprogramma in aanmerking.

Aanvullend heeft de Afdeling in haar principes vastgelegd dat ze haar evaluatie niet zal beperken tot één begrotingsjaar maar eveneens een evaluatie zal maken van de begrotingsresultaten van twee opeenvolgende begrotingsjaren. Gegeven dat de Afdeling reeds heeft bepaald dat ze een afwijking van 0,5% bbp op jaarbasis als significant beschouwd moet ze, om coherent te blijven met het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact, een afwijking als significant beschouwen als deze gemiddeld 0,25% bbp per jaar bedraagt over de laatste twee jaar.

Ook voor wat betreft het uitgavencriterium heeft de Afdeling beslist de significante afwijking te definiëren in referentie naar het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact. Dit houdt in dat een afwijking op de aanbevolen uitgavengroei voor de Gezamenlijke Overheid als significant wordt beschouwd indien ze, net zoals voor het saldocriterium, 0,5% bbp per jaar bedraagt of gemiddeld 0,25% bbp per jaar over twee opeenvolgende jaren.

2.2.2 Per akkoordsluitende partij

De verdeling van de significante afwijking per akkoordsluitende is nodig ten einde het automatisch correctiemechanisme te kunnen lanceren zoals dat wordt vereist door het Samenwerkingsakkoord.

Indien bij een akkoordsluitende partij door de Afdeling een significante afwijking wordt vastgesteld, wordt dus een automatisch correctiemechanisme gelanceerd. Hierbij moet de entiteit (of entiteiten) waar de significante afwijking werd vastgesteld ten eerste deze afwijking rechtvaardigen en ten tweede de nodige correctiemaatregelen nemen zodat een einde kan worden gemaakt aan deze afwijking. De omvang van de significante afwijking is dan ook meebepalend voor de omvang van de te nemen correctiemaatregelen.

De correctiemaatregelen moeten binnen de 18 maanden een eind maken aan de afwijking, tenzij de Afdeling in een advies een langere termijn rechtvaardigt op basis van de economische of institutionele realiteit. In elk geval mag de termijn niet in afwijking zijn met een eventuele termijn die door de Europese Unie aan België zou worden opgelegd. Ook in de opvolging van de correctiemaatregelen heeft de Afdeling een rol te spelen, gezien ze belast is met het toezicht op de implementatie van deze correctiemaatregelen en ze daarover, jaarlijks, een advies dient uit te brengen.

Gegeven dat de Afdeling reeds heeft bepaald wat de drempel voor een significante afwijking op het globaal niveau is voor wat betreft het saldocriterium, namelijk een jaarlijkse afwijking van 0,5% bbp, moet ze dan ook een methodologie ontwikkelen om deze 0,5% bbp te kunnen verdelen onder de akkoordsluitende partijen teneinde haar opdracht te kunnen uitvoeren.

Deze methodologie en haar totstandkoming worden besproken in hoofdstuk 3.

De verdeling van de significante afwijking per akkoordsluitende partij staat voor wat betreft de Afdeling los van een verdeling van een eventuele financiële sanctie die zou worden opgelegd door de Raad van de Europese Unie (zie hoofdstuk 4).

Het uitgavencriterium wordt, zoals eerder vermeld (zie 2.2), in een eerste fase beperkt tot de Gezamenlijke Overheid.

3 METHODOLOGIE VOOR DE BEPALING VAN EEN SIGNIFICANTE AFWIJKING PER ENTITEIT

De Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid moet dus aan elke akkoordsluitende partij een deel van de drempel voor de significante afwijking die opgaat voor het saldocriterium voor wat betreft de Gezamenlijke Overheid (met name 0,5% bbp) toekennen.

Ten einde dit aandeel te kunnen bepalen heeft het Secretariaat diverse opties onderzocht die uitvoerig werden besproken binnen de Afdeling in de loop van de voorbije maanden. De uiteindelijke keuze van de Afdeling betreffende de bepaling van het aandeel per akkoordsluitende partij in de drempel voor de significante afwijking wordt in de volgende paragrafen toegelicht.

Voor de bepaling van dit aandeel werd een beroep gedaan op de volgende gegevens:

- Voor wat betreft de ontvangsten en uitgaven van de vier grote overheidsniveaus werd, net zoals in de methodologische nota *‘Ramingen van de structurele saldi per overheidsniveau overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013’* (bijlage HRF-advies maart 2015) een beroep gedaan op de Overheidsrekeningen 2013 (opgesteld in ESR 1995). Er werd gewerkt met de gemiddelde ontvangsten en uitgaven over de periode 2002-2011.
- Voor de ontvangsten en uitgaven van de individuele gemeenschappen en gewesten, werd een beroep gedaan op de Regionale Economische Vooruitzichten 2014-2019 van het Federaal Planbureau (eveneens in ESR 1995 en indien nodig aangevuld met gegevens uit de Algemene Gegevensbank) beschikbaar voor de periode 2005-2011.

De verschillende gegevensbron voor wat betreft Entiteit I enerzijds en de som van de gemeenschappen en gewesten anderzijds heeft er toe geleid dat er bijvoorbeeld voor wat betreft de categorie overdrachten lichte statistische verschillen zijn.

De Lokale Overheden worden op dit moment nog steeds in hun totaliteit beschouwd. Er zijn immers nog geen gegevens beschikbaar die het mogelijk maken dergelijke oefening uit te voeren voor de Lokale Overheden opgesplitst per gewest (en Duitstalige Gemeenschap) zoals wordt voorgeschreven door het Samenwerkingsakkoord ¹⁴.

De gemiddelden van de ontvangsten en uitgaven werden aangepast om rekening te kunnen houden met de budgettaire impact van de zesde staatshervorming die vanaf 2015 voelbaar is ¹⁵. Hierbij werd gebruik gemaakt van de gegevens en methodes die uitvoerig worden besproken in hoofdstuk 5.2.8 van de voormelde methodologische nota (bijlage HRF-advies maart 2015, vanaf p. 114).

Er moet worden opgemerkt dat de simulaties na 6de staatshervorming dus nog steeds gebaseerd zijn op ramingen en daardoor als voorlopig moeten worden beschouwd. Pas als de eerste nationale rekeningen na de zesde staatshervorming beschikbaar zijn (april 2016), kan het Secretariaat een eerste oefening na staatshervorming maken op basis van de eerste statistieken voor 2015.

De gemiddelde ontvangsten en uitgaven per entiteit vóór en na staatshervorming worden ter informatie weergegeven in bijlage 5.1.

De drempel voor de significante afwijking uitgedrukt in % bbp werd vertaald naar een indicatieve drempel in miljoen euro. Hierbij werd telkens gebruik gemaakt van een afgerond bbp van 400 miljard euro.

Tot slot moet worden gepreciseerd dat de hierna besproken methodologie steeds kan worden verbeterd of aangepast in functie van nieuwe informatie, verder onderzoek in de materie of wijzigingen van de Europese methodologie.

3.1 Bepaling aandeel in de significante afwijking

3.1.1 Aandeel in de drempel voor de significante afwijking per entiteit

Ten einde een aandeel per akkoordsluitende partij te bepalen, werden verschillende opties onderzocht door het HRF-Secretariaat.

¹⁴ Ter herinnering: de Lokale Overheden vallen onder de voogdij van de gewesten (en de Duitstalige Gemeenschap) behalve voor het deel van het tekort dat zou te wijten zijn aan de nieuwe impact van maatregelen genomen door de Federale Overheid.

¹⁵ Abstractie makend van de saneringsbijdrage die reeds in 2014 werd gevraagd aan de Gemeenschappen en Gewesten.

Zo zou de bepaling van het aandeel bijvoorbeeld kunnen gebeuren op basis van de budgettaire omvang van de akkoordsluitende partijen. Of er zou ook kunnen worden gedacht aan een verdeling van de significante afwijking door een verschillende weging toe te kennen aan ontvangsten en uitgaven (of eerder aan bepaalde categorieën van ontvangsten en uitgaven ¹⁶) volgens hun graad van voorspelbaarheid. Dergelijke verdeling vertrekt van het principe dat een afwijking tussen de realisaties en doelstellingen, indien de begrotingen conform de doelstellingen werden opgesteld (zijnde het aanpassingstraject naar de MTO), te wijten zou zijn aan ramingsfouten ¹⁷ op het niveau van de ontvangsten en uitgaven.

De Afdeling heeft na grondig overleg ervoor gekozen de drempel voor de significante afwijking te verdelen op basis van de budgettaire omvang van de verschillende entiteiten.

De Afdeling wenst te benadrukken dat het voor haar belangrijk is dat de verdeling van de significante afwijking die ze toepast, leidt tot een stabiele, robuuste en voorspelbare verdeling. Een verdeling op basis van het toekennen van verschillende wegen aan diverse ontvangsten- en uitgavencategorieën is op dit moment tegenstrijdig met deze principes (bv. omwille van de aanwezigheid van een bepaald arbitrair karakter bij het toekennen van wegen en hun proportionaliteit).

Dit past tevens binnen de optiek van de Afdeling om gegeven de huidige context waarin ze opereert, de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen. Zo wordt de huidige budgettaire context onder meer gekenmerkt door de nodige onzekerheden ingevolge de implementatie van de zesde staatshervorming.

Concreet wordt de drempel voor de significante afwijking door de Afdeling dus als volgt verdeeld onder de akkoordsluitende partijen:

¹⁶ Het HRF-secretariaat had hiervoor een onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: de ontvangsten (exclusief BFW-overdrachten), de ontvangsten (BFW)-overdrachten, de uitgaven (exclusief BFW-overdrachten) en de (BFW)-overdrachten aan uitgavenzijde. Voorlopig werden enkel de BFW-overdrachten afzonderlijk beschouwd.

¹⁷ Met de impact van de economische cyclus dient geen rekening te worden gehouden. Daarvoor wordt immers gecorrigeerd via de berekeningswijze van het structureel saldo per entiteit.

Tabel 1
Verdeling drempel significante afwijking op basis van de budgettaire omvang

	VOOR staatshervorming			NA staatshervorming		
	Aandeel in de significante afwijking	Significante afwijking per entiteit		Aandeel in de significante afwijking	Significante afwijking per entiteit	
		in % bbp	in miljoen euro		in % bbp	in miljoen euro
Entiteit I	66,13%	0,331%	1 322,5	60,57%	0,303%	1 211,4
G&G (niet geconsolideerd)	23,16%	0,116%	463,3	28,94%	0,145%	578,9
<i>Vlaamse Gemeenschap (a)</i>	<i>13,14%</i>	<i>0,066%</i>	<i>262,9</i>	<i>16,37%</i>	<i>0,082%</i>	<i>327,3</i>
<i>Vlaamse Gemeenschapscommissie</i>	<i>0,05%</i>	<i>0,000%</i>	<i>1,1</i>	<i>0,05%</i>	<i>0,000%</i>	<i>1,1</i>
<i>Franse Gemeenschap</i>	<i>5,31%</i>	<i>0,027%</i>	<i>106,2</i>	<i>6,55%</i>	<i>0,033%</i>	<i>131,0</i>
<i>Waals Gewest</i>	<i>3,05%</i>	<i>0,015%</i>	<i>61,0</i>	<i>3,64%</i>	<i>0,018%</i>	<i>72,8</i>
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	<i>1,31%</i>	<i>0,007%</i>	<i>26,2</i>	<i>1,62%</i>	<i>0,008%</i>	<i>32,4</i>
<i>Duitstalige Gemeenschap</i>	<i>0,10%</i>	<i>0,000%</i>	<i>2,0</i>	<i>0,12%</i>	<i>0,001%</i>	<i>2,4</i>
<i>Franse Gemeenschapscommissie</i>	<i>0,16%</i>	<i>0,001%</i>	<i>3,1</i>	<i>0,16%</i>	<i>0,001%</i>	<i>3,2</i>
<i>Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie</i>	<i>0,04%</i>	<i>0,000%</i>	<i>0,7</i>	<i>0,44%</i>	<i>0,002%</i>	<i>8,7</i>
Lokale Overheden	10,71%	0,054%	214,2	10,49%	0,052%	209,7
Entiteit II	33,87%	0,169%	677,5	39,43%	0,197%	788,6
GO (totaal)	100,00%	0,500%	2 000,0	100,00%	0,500%	2 000,0

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen, Federaal Planbureau en eigen berekeningen.

(a) Inclusief het Zorgfonds.

Pm: bbp van 400 miljard euro.

Vóór de zesde staatshervorming wordt de drempel voor de significante afwijking voor Entiteit I dus 0,33% bbp. Voor Entiteit II (gemeenschappen en gewesten en de Lokale Overheden) wordt dit 0,17% bbp. Na staatshervorming krijgt Entiteit I een drempel van 0,30%, terwijl die van Entiteit II 0,20% bbp bedraagt. Als gevolg van de zesde staatshervorming verschuift dus een deel van de drempel van Entiteit I naar Entiteit II, waarbij de drempel voor de significante afwijking van de gemeenschappen en gewesten omhoog gaat (van 0,116% bbp tot 0,145% bbp). De drempel van de Lokale Overheden blijft min of meer constant (0,05% bbp).

Zoals ook kan worden afgeleid uit Tabel 1, komt dit dus, vóór staatshervorming, neer op een aandeel van 66,1% voor Entiteit I en 33,9% voor Entiteit II. Dergelijke verdeling sluit nauw aan bij de verdeelsleutel die de Afdeling in het verleden meermaals heeft gebruikt bij de verdeling van de budgettaire inspanning tussen Entiteit I en II, met name de 65/35-sleutel. Deze vaststelling wordt ook na staatshervorming bevestigd waar de drempel voor de significante afwijking als volgt wordt verdeeld: 60,6% voor Entiteit I en 39,4% voor Entiteit II. Dit sluit aan bij de 60/40-sleutel (na staatshervorming).

Door te kiezen voor een verdeling op basis van de budgettaire omvang wordt dan ook een zekere consistentie met eerdere adviezen van de Afdeling behouden.

De Afdeling merkt ook op dat de verdeling op basis van de budgettaire omvang tevens rekening houdt met het verschil in mogelijkheden waarover de entiteiten beschikken om het behalen van hun doelstellingen te verzekeren. Hierbij zijn sommige entiteiten in hoofdzaak aangewezen op uitgavenbeheersing terwijl andere entiteiten eveneens een beroep kunnen doen op fiscale bevoegdheden.

Tot slot moet worden opgemerkt dat de verschillen tussen de diverse simulaties die tijdens de werkzaamheden van de Afdeling zijn besproken relatief beperkt waren. Dit sterkt de Afdeling verder in haar keuze voor een verdeling op basis van de budgettaire omvang.

3.1.2 Toepassing van de verdeling van de drempel inzake significante afwijking op de periode 1996-2013

Teneinde na te gaan of de weerhouden verdeling van de drempel van de significante afwijking (op basis van de budgettaire omvang) coherent is met de werkelijkheid, heeft het Secretariaat onderzocht hoeveel significante afwijkingen er per gemeenschap en gewest zouden zijn vastgesteld in het verleden op basis van de weerhouden verdeling van het aandeel in de significante afwijking. Dergelijke oefening was echter niet mogelijk voor Entiteit I en de Lokale Overheden gegeven dat voor deze entiteiten over de beschouwde periode niet altijd duidelijk gedefinieerde (HRF-)doelstellingen beschikbaar waren.

Concreet werd onderzocht in welke mate de gemeenschappen en gewesten (in % bbp) gedurende de periode 1996-2013 afwijken van hun doelstelling¹⁸ en of deze afwijking al dan niet significant zou zijn geweest op basis van de weerhouden verdeling van de significante afwijking.

Bijlage 5.2 bevat enerzijds de tabellen met een overzicht van de doelstellingen en realisaties (zowel in miljoen euro als in % bbp, zie respectievelijk Tabel 4 en Tabel 5) en anderzijds een overzicht van welke afwijkingen (in % bbp) significant zouden geweest op basis van de drempels voor de significante afwijking per gemeenschap en gewest die de Afdeling zal hanteren¹⁹ (zie Tabel 6 in bijlage 5.2.3).

¹⁸ Hiervoor werd steeds gewerkt met de HRF-norm en de eerste realisatie van een begrotingsjaar in de respectievelijke HRF-adviezen. Er werd met andere woorden geen rekening gehouden met de herziene saldi. Eventuele of bijkomende afwijkingen zouden immers volgen uit de statistische herzieningen.

¹⁹ Het betreft de verdeling van de significante afwijking op basis van de budgettaire omvang vóór staatshervorming.

Indien voor de periode 1996-2013 de (negatieve) afwijkingen worden vergeleken met de drempel voor de significante afwijking (vóór staatshervorming) wordt voor alle gemeenschappen en gewesten een significante afwijking gevonden in 21% van de gevallen. Dit kan verder worden opgesplitst naar een percentage voor de 'grote' entiteiten ²⁰ (13%) en de 'kleine' entiteiten ²¹ (31%).

Een verdeling van de significante afwijking op basis van de budgettaire omvang zou dus niet geleid hebben tot het vaststellen van een abnormaal hoog aantal significante afwijkingen bij de gemeenschappen en gewesten gezamenlijk en voor de 'grote' entiteiten.

Er kan evenwel worden geconstateerd dat het aantal significante afwijkingen bij de 'kleine' entiteiten beduidend hoger ligt dan bij de 'grote' entiteiten. Gegeven hun beperkt aandeel in de drempel voor de significante afwijking, overschreden de 'kleine' entiteiten de drempel dus snel. Zoals reeds aangehaald bij de principes van de Afdeling (zie paragraaf 2.2) zal de Afdeling hier mee rekening houden via de kwalitatieve evaluatie die ze ook zal maken bij de evaluatie van de 'kleine' entiteiten.

²⁰ Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap, Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

²¹ De drie Gemeenschapscommissies en de Duitstalige Gemeenschap.

4 VERDELING FINANCIËLE SANCTIE

Deze methodologische nota wordt afgesloten met een verduidelijking van wat de Afdeling verstaat onder artikel 5 van het Samenwerkingsakkoord. Dit artikel preciseert het volgende indien aan België door de Raad van de Europese Unie een financiële sanctie wordt opgelegd:

In voorkomend geval zal een door de Raad van de Europese Unie opgelegde financiële sanctie wegens het niet nakomen van aangegane begrotingsverbintenissen worden verdeeld tussen de akkoordsluitende partijen a rato van de door de Afdeling Financieringsbehoeften van de overheid van de Hoge Raad van Financiën geïdentificeerde tekortkomingen.

De Afdeling wenst hierbij te preciseren dat ze de eventuele financiële sanctie niet zal verdelen op basis van een vastgestelde significante afwijking. De Afdeling is immers van mening dat elke entiteit die op negatieve wijze afwijkt van haar doelstelling, al dan niet op significante wijze, bijdraagt tot het opbouwen van een significante afwijking op het globale niveau. Bijgevolg zal dan ook elke entiteit in functie van deze vastgestelde negatieve afwijking (ook al is deze niet significant) en rekening houdend met de motivatie van de Raad van de Europese Unie voor het opleggen van de financiële sanctie, moeten bijdragen tot een eventuele financiële sanctie.

5 BIJLAGEN

5.1 Gegevens ontvangsten en uitgaven

Tabel 2
Gegevens ontvangsten en uitgaven vóór staatshervorming (in % bbp)

	VOOR STAATSHERVORMING			
	Ontvangsten (exclusief fiscale overdrachten)	Fiscale overdrachten	Uitgaven (exclusief fiscale overdrachten)	Fiscale overdrachten
Entiteit I	41,28%	0,00%	34,42%	8,49%
G&G (niet geconsolideerd)	6,18%	8,51%	14,80%	0,00%
<i>Vlaamse Gemeenschap (a)</i>	3,39%	4,98%	8,36%	0,00%
<i>Vlaamse Gemeenschapscommissie</i>	0,03%	0,00%	0,03%	0,00%
<i>Franse Gemeenschap</i>	1,11%	2,25%	3,40%	0,00%
<i>WaaIs Gewest</i>	0,93%	0,98%	1,97%	0,00%
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	0,57%	0,25%	0,85%	0,00%
<i>Duitstalige Gemeenschap</i>	0,02%	0,04%	0,06%	0,00%
<i>Franse Gemeenschapscommissie</i>	0,09%	0,01%	0,10%	0,00%
<i>Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie</i>	0,02%	0,00%	0,02%	0,00%
Lokale Overheden	6,79%	0,00%	6,85%	0,00%
Entiteit II	12,97%	8,51%	21,65%	0,00%

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen, Federaal Planbureau en eigen berekeningen.

(a) Inclusief het Zorgfonds.

Tabel 3
Gegevens ontvangsten en uitgaven na staatshervorming (in % bbp)

	NA STAATSHERVORMING			
	Ontvangsten (exclusief fiscale overdrachten)	Fiscale overdrachten	Uitgaven (exclusief fiscale overdrachten)	Fiscale overdrachten
Entiteit I	38,74%	0,00%	30,17%	9,86%
G&G (niet geconsolideerd)	8,73%	9,86%	19,05%	0,00%
<i>Vlaamse Gemeenschap (a)</i>	4,98%	5,53%	10,77%	0,00%
<i>Vlaamse Gemeenschapscommissie</i>	0,03%	0,00%	0,03%	0,00%
<i>Franse Gemeenschap</i>	1,11%	3,05%	4,35%	0,00%
<i>WaaIs Gewest</i>	1,66%	0,65%	2,42%	0,00%
<i>Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	0,81%	0,30%	1,00%	0,00%
<i>Duitstalige Gemeenschap</i>	0,02%	0,05%	0,08%	0,00%
<i>Franse Gemeenschapscommissie</i>	0,09%	0,01%	0,10%	0,00%
<i>Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie</i>	0,02%	0,25%	0,30%	0,00%
Lokale Overheden	6,79%	0,00%	6,85%	0,00%
Entiteit II	15,52%	9,86%	25,90%	0,00%

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen, Federaal Planbureau en eigen berekeningen.

(a) Inclusief het Zorgfonds.

5.2 Afwijkingen verleden

5.2.1 Doelstellingen en realisaties in miljoen euro

Tabel 4
Overzicht doelstellingen en realisaties G&G voor de periode 1996-2013 (in miljoen euro)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	DOELSTELLING																	
Gemeenschappen en Gewesten	-1 353,5	-947,0	-546,5	-18,8	22,3	448,7	-180,5	444,2	584,8	807,3	423,1	333,9	30,8	-1 939,0	-1 911,2	-1 081,8	-757,0	-537,0
Vlaamse Gemeenschap	-624,7	-329,7	-22,3	334,7	357,0	594,9	198,1	478,7	373,3	616,8	419,4	346,4	35,6	-997,0	-493,3	0,0	0,0	0,0
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Franse Gemeenschap	-290,0	-238,0	-203,3	-141,3	-114,0	-79,3	-99,2	-28,7	-40,5	-6,5	1,0	-37,0	8,4	-266,5	-727,1	-328,0	-359,5	-228,0
Waals Gewest	-327,2	-272,7	-213,2	-148,7	-153,7	-47,1	-196,4	-5,3	192,8	109,9	21,8	46,6	-16,0	-406,9	-364,7	-487,7	-211,5	-110,0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-111,6	-106,6	-107,7	-63,4	-66,9	-19,8	-83,0	-0,6	59,2	82,9	-21,2	-24,3	0,6	-232,7	-313,0	-254,1	-172,3	-132,0
Duitstalige Gemeenschap	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	-32,0	-11,1	-3,9	-2,2	-67,0
Franse Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	1,9	1,9	1,9	-4,0	-2,0	-8,1	-11,5	0,0
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	REALISATIE																	
Gemeenschappen en Gewesten	-938,4	-87,2	176,9	637,6	488,2	1 693,3	-158,2	568,5	687,3	873,6	860,3	1 257,5	34,8	-2 564,4	-1 896,8	-869,7	-134,9	253,6
Vlaamse Gemeenschap	-314,8	282,6	528,6	768,7	992,5	1 660,4	199,1	628,4	384,5	709,8	757,1	1 048,4	143,8	-1 061,7	-485,9	164,5	325,1	342,2
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,0	14,7	20,9	22,3	-7,8	20,1	5,0	3,9	-2,6	-2,5	16,4
Franse Gemeenschap	-260,3	-188,4	-292,5	-175,6	-198,0	11,0	-102,4	-28,9	-11,5	-6,6	7,3	-32,6	58,6	-265,2	-719,4	-246,6	-174,0	-166,3
Waals Gewest	-304,9	-163,6	-143,8	-39,0	-298,6	-45,5	-168,4	-75,2	182,3	83,4	103,3	224,8	-191,3	-882,2	-426,9	-486,0	-191,3	-32,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-17,3	-3,3	91,5	77,9	-2,1	65,5	-97,4	22,1	129,9	66,6	-19,1	6,9	-0,8	-346,7	-260,8	-295,6	-84,4	145,5
Duitstalige Gemeenschap	-6,6	-6,7	-0,9	-5,8	0,0	2,1	-0,3	-4,7	2,2	1,2	0,1	2,1	3,8	-11,7	-7,3	-5,1	-1,3	-66,0
Franse Gemeenschapscommissie	-40,5	-8,1	-4,9	7,9	-7,6	-1,7	8,5	-5,1	-7,3	-11,3	-7,8	5,4	-2,3	-6,7	-0,3	-0,4	-9,1	13,0
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	6,0	0,3	-1,1	3,6	2,1	1,7	2,8	8,8	-7,5	9,6	-2,9	10,3	3,0	4,8	-0,1	2,1	2,6	-2,8

Bron: HRF Jaarverslag 2002, HRF Jaarverslag 2003, HRF-advies juli 2007, HRF-advies januari 2010, HRF-advies maart 2011, HRF-advies oktober 2012, HRF-advies november 2013, HRF-advies november 2014.

5.2.2 Doelstellingen, realisaties in % bbp

Tabel 5
Overzicht doelstellingen en realisaties G&G voor de periode 1996-2013 (in % bbp)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	DOELSTELLING																	
Gemeenschappen en Gewesten	-0,6%	-0,4%	-0,2%	0,0%	0,0%	0,2%	-0,1%	0,2%	0,2%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	-0,6%	-0,5%	-0,3%	-0,2%	-0,1%
Vlaamse Gemeenschap	-0,289%	-0,146%	-0,010%	0,137%	0,138%	0,224%	0,072%	0,169%	0,125%	0,198%	0,128%	0,100%	0,010%	-0,286%	-0,135%	0,000%	0,000%	0,000%
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%
Franse Gemeenschap	-0,134%	-0,105%	-0,087%	-0,058%	-0,044%	-0,030%	-0,036%	-0,010%	-0,014%	-0,002%	0,000%	-0,011%	0,002%	-0,076%	-0,199%	-0,087%	-0,093%	-0,058%
Waal Gewest	-0,152%	-0,121%	-0,091%	-0,061%	-0,060%	-0,018%	-0,071%	-0,002%	0,065%	0,035%	0,007%	0,014%	-0,005%	-0,117%	-0,100%	-0,129%	-0,055%	-0,028%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,052%	-0,047%	-0,046%	-0,026%	-0,026%	-0,007%	-0,030%	0,000%	0,020%	0,027%	-0,006%	-0,007%	0,000%	-0,067%	-0,086%	-0,067%	-0,044%	-0,034%
Duitstalige Gemeenschap	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	-0,009%	-0,003%	-0,001%	-0,001%	-0,017%
Franse Gemeenschapscommissie	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,001%	0,001%	0,001%	0,001%	-0,001%	-0,001%	-0,002%	-0,003%	0,000%
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%
	REALISATIE																	
Gemeenschappen en Gewesten	-0,4%	0,0%	0,1%	0,3%	0,2%	0,6%	-0,1%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,4%	0,0%	-0,7%	-0,5%	-0,2%	0,0%	0,1%
Vlaamse Gemeenschap	-0,146%	0,125%	0,225%	0,315%	0,384%	0,625%	0,072%	0,222%	0,129%	0,228%	0,232%	0,304%	0,041%	-0,304%	-0,133%	0,043%	0,084%	0,087%
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,008%	0,005%	0,007%	0,007%	-0,002%	0,006%	0,001%	0,001%	-0,001%	-0,001%	0,004%
Franse Gemeenschap	-0,121%	-0,083%	-0,125%	-0,072%	-0,077%	0,004%	-0,037%	-0,010%	-0,004%	-0,002%	0,002%	-0,009%	0,017%	-0,076%	-0,197%	-0,065%	-0,045%	-0,042%
Waal Gewest	-0,141%	-0,072%	-0,061%	-0,016%	-0,116%	-0,017%	-0,061%	-0,027%	0,061%	0,027%	0,032%	0,065%	-0,054%	-0,253%	-0,117%	-0,128%	-0,049%	-0,008%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,008%	-0,001%	0,039%	0,032%	-0,001%	0,025%	-0,035%	0,008%	0,043%	0,021%	-0,006%	0,002%	0,000%	-0,099%	-0,071%	-0,078%	-0,022%	0,037%
Duitstalige Gemeenschap	-0,003%	-0,003%	0,000%	-0,002%	0,000%	0,001%	0,000%	-0,002%	0,001%	0,000%	0,000%	0,001%	0,001%	-0,003%	-0,002%	-0,001%	0,000%	-0,017%
Franse Gemeenschapscommissie	-0,019%	-0,004%	-0,002%	0,003%	-0,003%	-0,001%	0,003%	-0,002%	-0,002%	-0,004%	-0,002%	0,002%	-0,001%	-0,002%	0,000%	0,000%	-0,002%	0,003%
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0,003%	0,000%	0,000%	0,001%	0,001%	0,001%	0,001%	0,003%	-0,003%	0,003%	-0,001%	0,003%	0,001%	0,001%	0,000%	0,001%	0,001%	-0,001%

Bron: HRF Jaarverslag 2002, HRF Jaarverslag 2003, HRF-advies juli 2007, HRF-advies januari 2010, HRF-advies maart 2011, HRF-advies oktober 2012, HRF-advies november 2013, HRF-advies november 2014.

Bbp-reeks: Nationale Rekeningen, september 2015.

5.2.3 Aantal afwijkingen (in % bbp) bij verdeling significante afwijking op basis van de budgettaire omvang

Tabel 6

Aantal afwijkingen (°) in de periode 1996-2013 bij verdeling significante afwijking op basis van budgettaire omvang (in % bbp)

		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
	DREMPEL SIGNIFICANTE AFWIJKING	VERSCHIL (in % bbp)																		
Gemeenschappen en Gewesten	-0,116%	0,2%	0,4%	0,3%	0,3%	0,2%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,3%	0,0%	-0,2%	0,0%	0,1%	0,2%	0,2%	
Vlaamse Gemeenschap	-0,066%	0,144%	0,271%	0,235%	0,178%	0,246%	0,401%	0,000%	0,053%	0,004%	0,029%	0,103%	0,204%	0,031%	-0,019%	0,002%	0,043%	0,084%	0,087%	
Vlaamse Gemeenschapscommissie	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,008%	0,005%	0,007%	0,007%	-0,002%	0,006%	0,001%	0,001%	-0,001%	-0,001%	0,004%	
Franse Gemeenschap	-0,027%	0,014%	0,022%	-0,038%	-0,014%	-0,033%	0,034%	-0,001%	0,000%	0,010%	0,000%	0,002%	0,001%	0,014%	0,000%	0,002%	0,021%	0,048%	0,016%	
Waal Gewest	-0,015%	0,009%	0,049%	0,030%	0,045%	-0,056%	0,001%	0,010%	-0,025%	-0,004%	-0,009%	0,025%	0,052%	-0,050%	-0,136%	-0,017%	0,000%	0,005%	0,020%	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,007%	0,044%	0,046%	0,085%	0,058%	0,025%	0,032%	-0,005%	0,008%	0,024%	-0,005%	0,001%	0,009%	0,000%	-0,033%	0,014%	-0,011%	0,023%	0,071%	
Duitstalige Gemeenschap	0,000%	-0,003%	-0,003%	0,000%	-0,002%	0,000%	0,001%	0,000%	-0,002%	0,001%	0,000%	0,000%	0,000%	0,001%	0,006%	0,001%	0,000%	0,000%	0,000%	
Franse Gemeenschapscommissie	-0,0008%	-0,019%	-0,004%	-0,002%	0,003%	-0,003%	-0,001%	0,003%	-0,002%	-0,002%	-0,004%	-0,003%	0,001%	-0,001%	-0,001%	0,000%	0,002%	0,001%	0,003%	
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	0,000%	0,003%	0,000%	0,000%	0,001%	0,001%	0,001%	0,001%	0,003%	-0,003%	0,003%	-0,001%	0,003%	0,001%	0,001%	0,000%	0,001%	0,001%	-0,001%	

(°) Significante afwijkingen weergegeven in het rood.

Bron: HRF Jaarverslag 2002, HRF Jaarverslag 2003, HRF-advies juli 2007, HRF-advies januari 2010, HRF-advies maart 2011, HRF-advies oktober 2012, HRF-advies november 2013, HRF-advies november 2014.

Bbp-reeks: Nationale Rekeningen, september 2015.

D/2016/11691/1